

Flora Catalana

Viu, gaudeix i aprèn amb la nostra flora

<http://www.floracatalana.cat>

Clau dicotòmica del gènere

Gentiana

Redacció i composició

Pere Barnola Echenique

Joan Font Garcia

Daniel Pérez Bosque

Josep Pellarès Batriu

Maquetació web

Josep Pellarès Batriu

Dibuixos:

Josep Maria Hortigüela Martín

1a. Fulles inferiors i mitjanes de (10)20-30 cm [a]; plantes de 0,3-1,5 m, robustes, amb tiges de 0,5-2 cm de diàmetre [b]; flors grogues [c] **Grup 1**

1b. Totes les fulles molt més petites [a]; herbes de menys de 0,5 m, amb la tija més prima [b]; flors blaves o violàcies (per excepció, albines o grogues) [c]

.... **2**

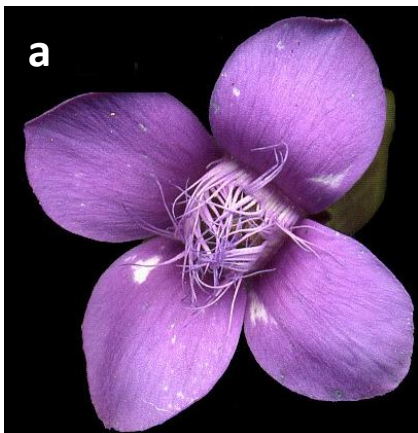

2a. Corol·la sense cilis al marge ni a la gorja, molt sovint amb plecs o lòbuls secundaris entre els 5-4 lòbuls principals [a]; planta perenne
(*G. nivalis* és anual)

.... **Grup 2**

2b. Corol·la ciliada al marge o a la gorja, sense apèndixs de cap mena entre els 4(5) lòbuls [a]; planta sovint anual o biennal (subgèn. *Gentianella*) [b] **Grup 3**

Grup 1 (Plantes robustes de flors grogues)

1a. Corol·la d'un groc viu, dividida quasi fins a la base en 5-9 segments lanceolats [a]; pedicels tan llargs com les flors o més [b]; inflorescència que ocupa la meitat superior de la tija [c]

..... *G. lutea*

1b. Corol·la d'un groc pàl·lid, campanulada, amb 5-8 lòbuls ovats, 3 vegades més curts que el tub [a]; flors subsèssils o curtament pedicel·lades [b]; inflorescència més curta [c] *G. burseri* subsp. *burseri*

Híbrids ➡

Grup 2 (Flors no ciliades)

1a. Flors disposades en **fascicles** terminals i **fascicles** axil·lars pauciflors, normalment tetràmeres [a]; fulles caulinars decussades i connates, les inferiors llargament vaginants, de 15-40 mm d'amplada [b]

.... ***G. cruciata* subsp. *cruciata***

Gentiana cruciata

1b. Flors solitàries o geminades, sovint apicals, normalment pentàmeres [a]; fulles caulinars sovint connates, però mai llargament vaginants, de (0,5)1,5-15(26) mm [b]

.... **2**

2a. Herba de tija foliosa, sense roseta basal, o amb una roseta de fulles basals no més grans que les caulinars normals [a]; fulles caulinars $\pm$ nombroses, tant grans com les basals [b] 3

2b. Herba amb les fulles aglomerades en una roseta basal [a]; fulles caulinars poc nombroses i reduïdes, en general molt més petites que les basals [b] 5

3a. Fulles inferiors esquamiformes [a]; fulles mitjanes linear-lanceolades, d'(1)1,5-4 cm [b]; flors de 2,5-6 cm de llarg amb 5 lòbuls que alternen amb 5 plecs i apèndix [c]; corol·la d'un blau intens, amb 5 bandes verdoses per l'exterior i petits punts verds sovint envoltats d'una estreta areola blanquinosa per l'interior [d]

.... *G. pneumonanthe*

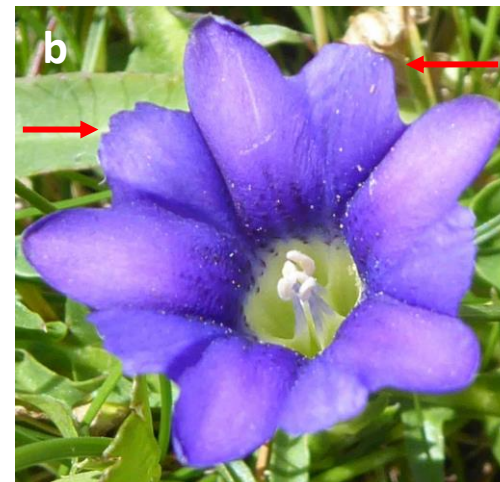

3b. Fulles inferiors no esquamiformes [a] ; fulles totes més petites [b]; flors més petites [c] 4

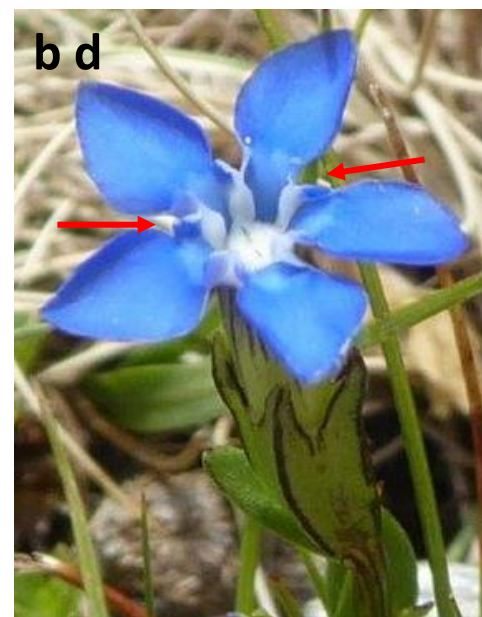

4a. Herba perenne, $\pm$ cespitosa [a]; corol·la amb 5 lòbuls principals i 5 **apèndixs interlobulars** poc més petits que els lòbuls de la corol·la [b]; fulles estretament lanceolades, de 5-13 x 0,5-5 mm [c]

.... *G. pyrenaica*

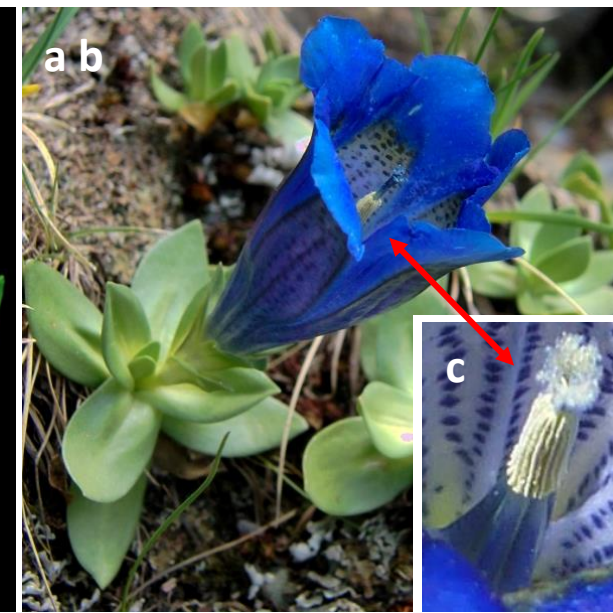
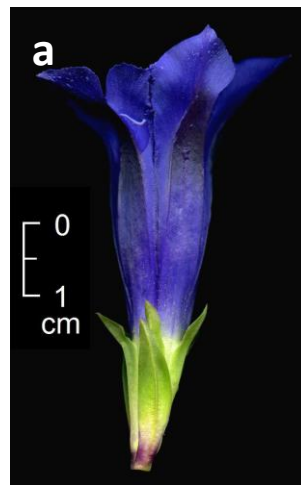
4b. Herba anual, de rel prima [a]; corol·la amb 5 lòbuls, amb **apèndixs interlobulars** petits [b]; fulles ovato lanceolades, de 3,5-12 x 1,7-5 mm [c]; fulles i calze sovint amb una línia purpúria al marge [d] *G. nivalis*

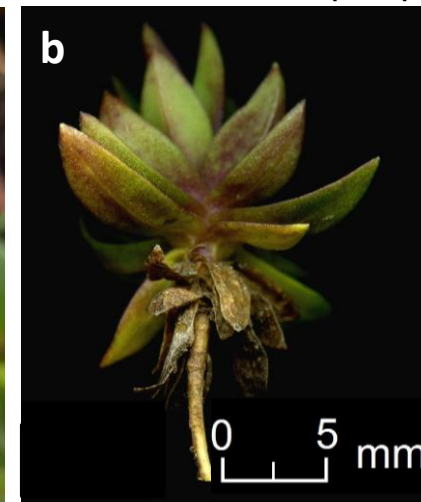
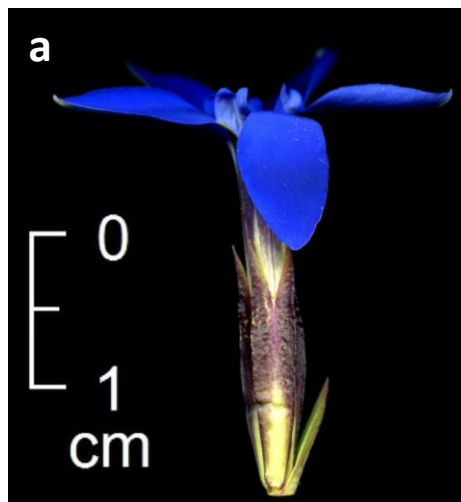
5a. Corol·la campanulada, de 3-7 cm de llarg, amb **arèoles** [a]; fulles de 0,7-10 cm [b]; anteres **connates** sota l'estigma [c]

.... 6

5b. Corol·la de tub cilíndric-cònic estret, més petita (1,5-3 cm) [a]; fulles més petites, les basals de 0,5-1,7(2,5) cm [b]; anteres lliures [c]

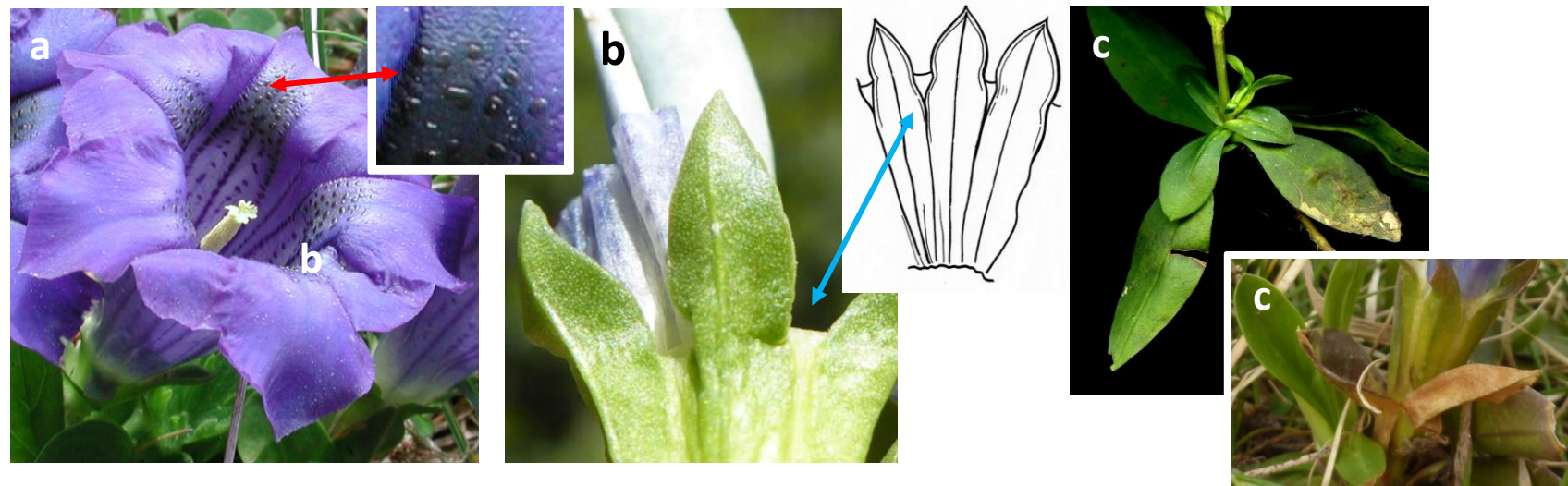
.... 9

6a. Corol·la de color blau marí, sovint amb una tonalitat violàcia amb **arèoles** negres a la gorja, poques vegades verd-groguenques [a]; **calze** amb lòbuls generalment estrets a la base, immediatament sota la membrana intracalicina o, de vegades, al mateix nivell que ella [b]; fulles toves, amb tendència a plegar-se longitudinalment en marcir-se [c]; herba sense estolons [d]

.... *G. acaulis* subsp. *acaulis*

G. acaulis

6b. Corol·la amb **arèoles** verd-groguenques a la gorja [a]; **calze** amb lòbuls no estrets a la base o estrets per sobre de la membrana intracalicina [b]; fulles ± coriàcies [c]; herba amb estolons [d]

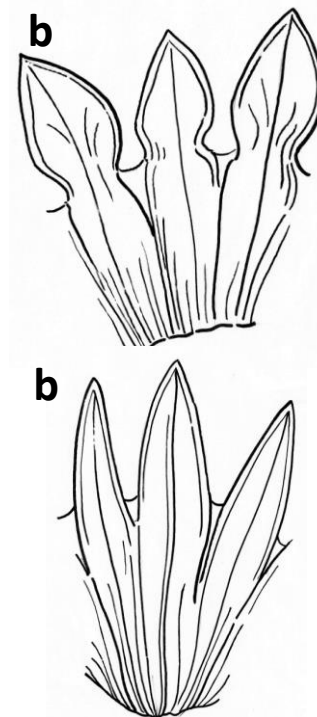
.... **7**

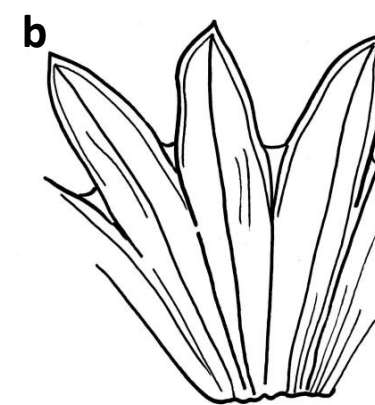
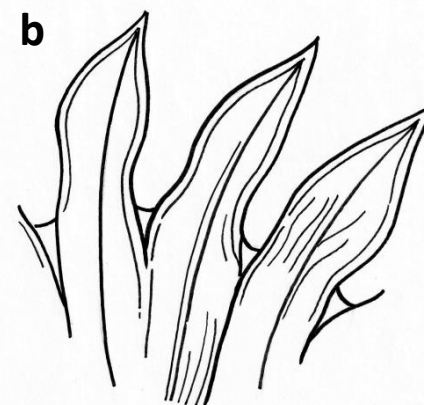
7a. Fulles (7)10-30 mm, de longitud 1,5-2(2,8) vegades l'amplada, el·líptiques o ovades, sovint transversalment incurvades, d'un verd-groguenc clar [a]; calze amb tub de 8-9,5 mm i lòbuls linears, no estrets a la base, de vegades $\pm$ ovats i estrets immediatament per sobre de la membrana intracalicina [b]

.... *G. acaulis* subsp. *alpina*

G. alpina

7b. Fulles (12)20-65(70) mm, de longitud (1,5)2-6,2 vegades l'amplada, el·líptiques, lanceolades o estretament oblanceolades, d'un verd fosc, llustroses [a]; calze amb tub de 10-15(19) mm i lòbuls ovats, freqüentment estrets a la base, per sobre de la membrana intracalicina [b] 8

8a. Fulles de (25)30-65 x 7-11mm, de llarg (3,5)4-6,2 vegades l'amplada, estretament oblanceolades, obtuses, poques vegades agudes

.... ***G. acaulis* subsp. *angustifolia***

Gentiana angustifolia

Un tàxon alpí conegut d'un sol lloc pirinenc a la vall de Cabó, massís de Boumort (Checklist 2021)

8b. Fulles (12)20-60(70) x (7)10-20(26) mm, de llarg (1,5)2-4(5,2) vegades l'amplada, el·líptiques o lanceolades, agudes, poques vegades obtuses ***G. occidentalis***

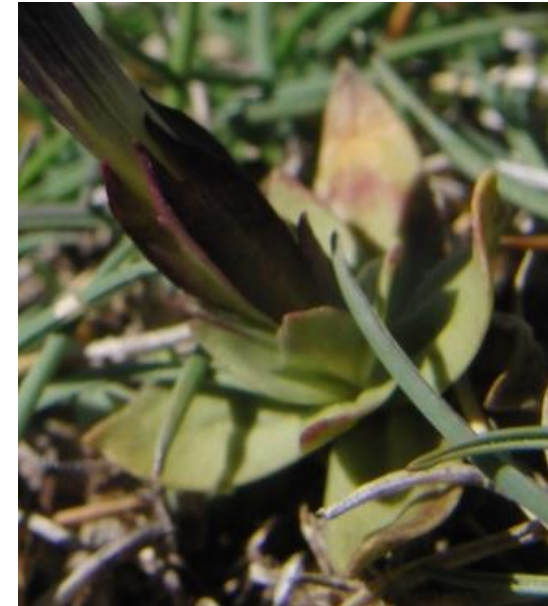
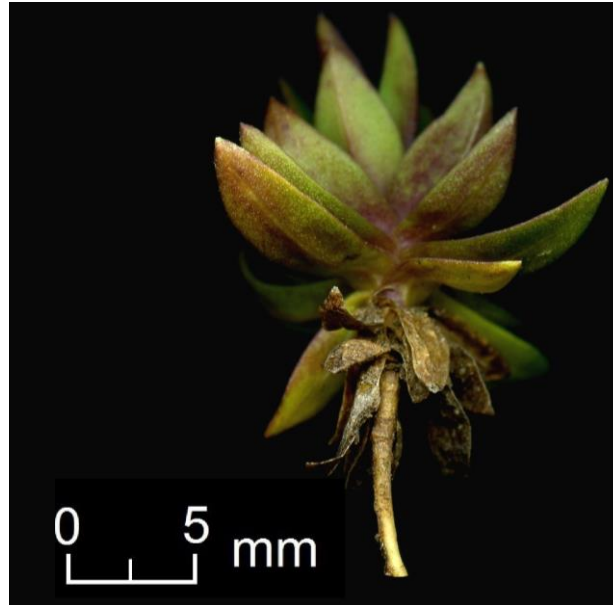
A Catalunya restringida a zones d'influència atlàntica als Pirineus

9a. Fulles basals de 12-17 x 3-7 mm, molt més llargues que les caulinars i fent roseta, no papil·loses

.... *G. verna*

Gentiana verna subsp. *verna*

9b. Fulles basals de 4-8 x 2-5 mm, poc més llargues que les caulinars i no disposades clarament en roseta, papil·loses al marge

.... *G. terglouensis* subsp. *schleicheri*

Gentiana verna subsp. *verna*

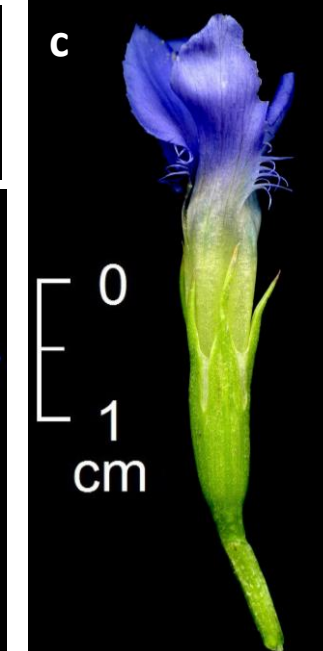
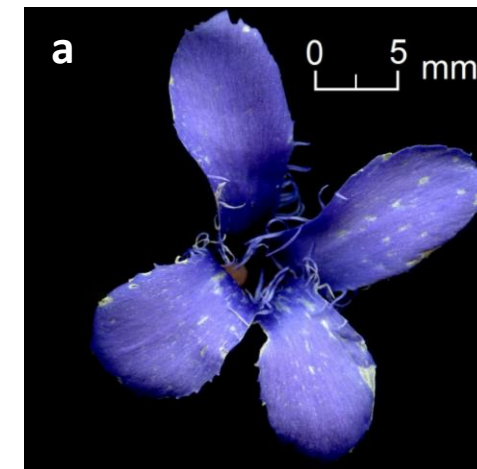
Les cites d'aquest tàxon a Catalunya són incertes perquè l'adscripció de les plantes pirinenques a aquesta espècie alpina no és clara. A més, les dades moleculars suggereixen que *G. schleicheri* (en un sentit ampli) hauria de ser inclòs a *G. verna* amb rang taxonòmic interespecífic o tractat com a formes amb morfologia especial (Sáez&Aymerich, 2021)

Grup 3 (Corol·la ciliada)

1a. Corol·la ciliada al marge dels lòbuls, d'un blau intens, de 3-5 x 1,5-3 cm [a]; fulles linear-lanceolades [b]; lòbuls del calze més curts que el tub [c]

.... *G. ciliata*

Gentianopsis ciliata subsp. *ciliata*

1b. Corol·la ciliada a la gorja, no al marge dels lòbuls, més petita [a]; fulles caulinars ovades o lanceolades [b]; tub del calze més curt que els lòbuls [c]

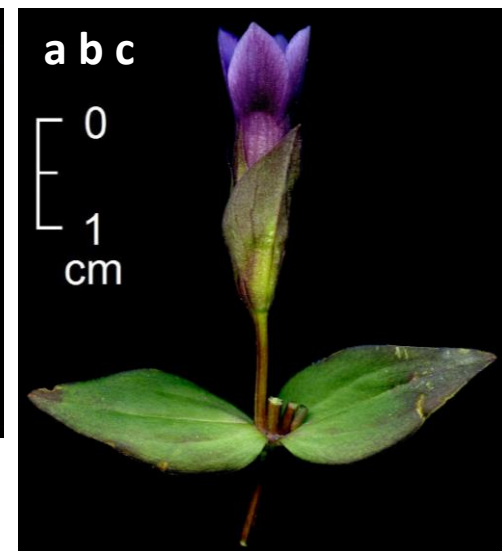
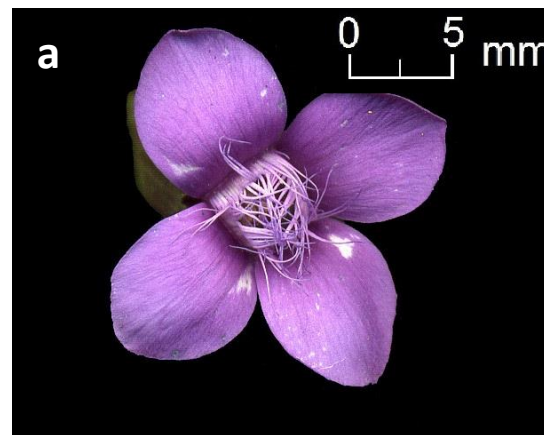
.... **2**

2a. Flors de (15)20-35 mm de llargada [a]; fulles de (3)7-40 mm [b]; pedicels sovint més curts que la flor [c]

.... *G. campestris* subsp. *campestris*

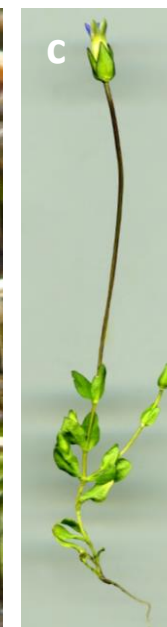
Gentianella campestris subsp. *campestris*

2b. Flors de 4-15 mm [a]; fulles d'1-8 mm [b]; pedicels 3-10 cops més llargs que les flors [c]

.... *G. tenella*

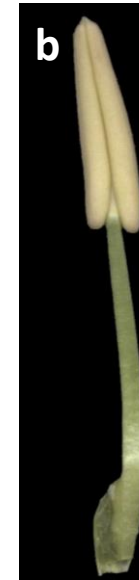
Comastoma tenellum

G. lutea comprèn 2 subespècies:

a1. Segments de la corol·la lanceolats, aguts [a]; antera netament més curta que el filament [b]; flors nombroses, pedunculades [c]

.... *G. lutea* subsp. *lutea*

a2. Segments de la corol·la espatulato-lanceolats, obtusos [a]; antera aproximadament tan llarga com el filament o més [b]; flors menys nombroses, llargament pedunculades [c]; peduncle acrescent [d] *G. lutea* subsp. *montserratii*

Gentiana montserratii

Gentiana × marcailhouana Rouy [*G. lutea* × *G. burseri*]

Esmentat per Bolos & Vigo (1996), sense una localització concreta